

KUVAT: OLLI TURUNEN

Marisha Pessl

luo tummasävyisiä tarinoita

Yhdysvaltalainen **Marisha Pessl** kirjoittaa paksuja noir-henkisiä rikosromaaneja, varjelee päätään ja yksityisyyttään.

Ei. Marisha Pessl ei lue kirjojensa arvosteluja. Ei edes kehuja, joita riittää. Kirjailija haluaa suojella itseään ja työskentelyään.

”En halua päästää turhia ääniä päähäni. Myönteisistäkään arvioista ei ole hyötyä työstäessäni seuraavaa kirjaa”, Pessl sanoo. Hän kirjoittaa parhaillaan kahta seuraavaa kirjansa.

Pesslin järjestyksessä toinen rikoskirja, *Yönäytös*, ilmestyi elokuussa 2013 Yhdysvalloissa. Kirjailija matkasi ensin kotimaassa ja myöhemmin syksyllä Euroopassa kertomassa kirjastaan. Samalla hän vieraili Turun kirjamesseilla ja Helsingissä.

Vaikkei Pessl lue kriitikoiden arvioita, lukijoiden palaute on paikallaan.

”Mukavaa tavata lukijoita ja kuulla, kuinka joku sanoo valvoneensa koko yön lukiessaan kirjaani tai olleensa kauhuissaan tai yllättyneensä jostain käänteestä”, kuvailee Pessl.

Kirjailijan sukunimi tulee itävaltalaiselta, amerikkalaistuneelta isältä. Euroopan-vierailu vei myös Saksaan. Pesslin kirjoja myydään hyvin myös saksankielisellä kielialueella.

”En osaa saksaa, mikä harmittaa minua. Opiskelin nimittäin nuorena ranskaa ja asuin Pariisissa”, Pessl sanoo.

Kirjailija on asunut myös Lontoossa, ja siellä hän viimeisteli esikoiste-

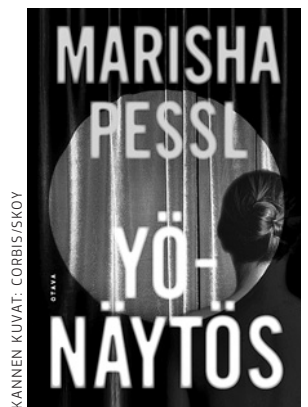
oksensa. Pessl avioitui vuonna 2003 ja muutti miehensä työn vuoksi Lontoon. Pariskunta erosi 2009.

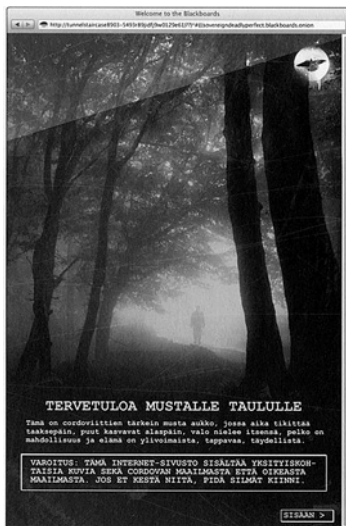
Yönäytöstä Pessl kirjoitti kolmisen vuotta, ja silti sen ja esikoisen välissä vilahti seitsemän vuotta.

”Ei mene niin pitkää aikaa ennen kuin julkaisen seuraavan. Luulen, että pystyn kirjoittamaan kaikkiaan kymmenisen kirjaa, tai eihän sitä koskaan tiedä, miten elämä menee”, Pessl sanoo.

Valokeilassa vai varjossa

Helsingissä Marisha Pessl poseeraa lehtijuttua varten valokuvaajalle. Työn vuoksi omaan persoonaan kohdistuva huomio on Pesslin mielestä kaksipiippuinen juttu. ”Kirjaili-

ja joutuu olemaan esillä saadakseen työtään myytyä.”

Pessl on käynyt omanlaisensa julkisuuden peruskurssin. Esikoiskirjansa suosion huumassa kirjailijaksi nuori nainen avasi kotinsa ovet toimittajille. Ei avaa enää.

”Haastattelupaikkana kodistani ei koidu mitään lisäarvoa kirjojeni lukijoille”, hän sanoo.

Todellisen ja julkisen elämän riskitiedat ja jännitteet ovat yksi *Yönäytös*-kirjan teemoista. Teoksessa fiktiivinen, kuuluisa elokuvaohjaaja karttelee julkisuutta ja lopulta painuu maan alle.

”Minua kiinnostaa, voiko taiteentekijä vetäytyä ja mitä siitä seuraa”, sanoo Pessl.

Kirjan idea lähti siitä, kun Pessliä kiehtoivat elokuvaohjaajien elä-

④ Elokuvaohjaaja Cordovan salainen fanisivusto, Musta Taulu, ei ole jokaisen nettisurffailijan ulottuvilla. Kuvitusta Marisha Pesslin romaaniin *Yönäytös*.

mänkerrat, Stanley Kubrickista Roman Polanskiin.

”Kun lähdin kehittämään tarinaa, minulla olivat valmiina kuvitteellinen elokuvaohjaaja, hänen elämäntarinansa ja kymmenen elokuvaansa”, Pessl kertoo.

Yönäytös sisältää elokuvista valokuvia, muuta aineistoa ja verkkosivuja kommentteineen eli keksittyjen lukijoiden postauksineen.

”Kirjoitin itse kaikki kommentit”, Pessl sanoo.

Lisäksi kirjailija piirsi kuvat, joiden avulla valokuvaajat ja graafiset suunnittelijat tuottivat lopulliset valokuvat ja piirroset kirjan sivuille. Kuvissa näkyy fiktiivistä elokuvaohjaaja Cordovaa ja hänen lähipiiriään ja perhettään.

”Päätin lähteä kerimään tarinaa elokuvaohjaajan tyttären kuolemasta”, kirjailija sanoo.

Cordovan elokuvat ovat äärimmäisiä kauhufilmejä ja teoksissaan ohjaaja käsittelee ihmisen pelkoja.

”Toimin kuin Cordova, eli tahdon lähteä liikkeelle omista peloistani ja kulkea niiden läpi”, kirjailija selittää omaa luovaa työtään.

Mitä itse pelkää?

”Eniten pelkään aavaa tyhjää merta ja sitä, että olisin siellä yksin.”

Pienen tauon jälkeen Pessl lisää, että kovin pelottavia ovat ihmiset eli inhimillisen olennon kyky tehdä lähes mitä tahansa.

Yönäytös sisältää myös aineksia taikauskosta.

”Kun tein taustatyötä, huomasin kuinka monet ihmiset uskovat vahvasti johonkin yliluonnolliseen, noitiin ja sen sellaiseen”, Pessl sanoo. Ei, hän itse ei usko.

Pessl tahtoi näyttämölle New Yorkissa

Yönäytöksessä keski-ikäinen toimittajamies törmää näyttelijäksi haluavaan Noraan. Mies luokittelee hänet tytöksi, joka pyrkii parrasvaloihin. Yhdeksi monista New Yorkissa.

”Sijoitin paljon omakohtaista Noran kokemuksiin. Minäkin tulin kaupunkiin pieneltä paikkakunnalta ja ravaasin koekuvauksissa. Olin näytellyt jo opiskeluaikoina.”

New Yorkissa Pessl törmäsi korkeaan kynnykseen. Ei näyttämölle, edes sivuosaan, niin vain pääse. Ison maan isossa viihteen ja kulttuurin keskuksessa riittää tulijoita kaikille aloille. Vain harvan ihmisen unelma toteutuu.

”Amerikkalaisella unelmalla on kääntöpuolensa. New York syö ja jopa tuhoaa ihmisiä. Tuskin olisin itse selvinnyt kovassa kaupungissa ilman perheeni henkistä tukea. Minulla on vahva perhe”, Pessl sanoo.

Pesslin vanhemmat erosivat aikanaan, ja perhe tarkoittaa äitiä ja siskoja.

Yliopistosta valmistuttuaan nuori Marisha sivuutti näyttelijähaaveensa ja meni toimistotyöhön. Hän alkoi samalla kirjoittaa. New York pysyi kotikaupunkina.

”Kaupungissa on vetovoimaa ja dynaamisuutta. New Yorkin paikat elävät koko ajan. Kun muistaa jon-

kin ravintolan paikan ja menee sinne, siihen rakennetaan asuntoja. Kaupungissa tapahtuu alati.”

Silti kirjailijan on välillä päästävä pois New Yorkista.

”Pidän matkustamisesta. Kirjoittaminenkin aina jotenkin muuttuu, kun välillä vaihdan paikkaa”, hän sanoo.

Hän kirjoittaa yleensä päivisin kello yhdeksästä viiteen.

”Aamupäivisin kirjoitan kotona ja iltapäivisin kahvilassa läppäriini kanssa”, Marisha Pessl sanoo. Hän on kuitenkin niin vähän tunnettu, että saa pysytellä omassa rauhasaan.

Jäävuorta sulattamassa

Pesslin opinnot ja elämä kertovat suuntautumisesta kirjallisuuteen, teatteriin ja elokuvaan. Pesslin ihailema Woody Allen asuu kirjailijan kotikulmilla Ylä-Manhattanilla. Kerran kirjailija seurasi häntä kadulla.

”Yhtenä päivänä näin hänet ja lähdin kävelemään perässä. Minulle riitti, että näin hänet”, Pessl huokaa.

Hän vain seurasi ohjaajaa kymmenen korttelin verran. Moni vastaantulija pysähtyi supattamaan, että tuossa menee Woody Allen.

”Hänen elokuvissaan on aina jokin todellista sanomaa ja hän on siinä mielessä nero. Sitä paitsi elokuvat sisältävät aina huumoria”, Pessl kehuu.

Hän itsekkin käyttää ja arvostaa huumoria rikoskirjoissaan.

”Huumorilla saan kirjoissani tasapainotettua kaikkea kauheaa ja väkivaltaista”, hän sanoo.

Pessl punoo kirjoissaan monta tarinaa yhteen. Punomaansa kokonaisuutta kirjailija vertaa kirjoittamis- mielessä jäävuoreen.

”Sulatan jäävuorta pala palalta, jolloin lukija saa aina tietää vähän enemmän. Minun itseni pitää koko ajan tietää, missä mennään”, Pessl sanoo. ■

”Eniten pelkään aavaa tyhjää merta ja sitä, että olisin siellä yksin.”

Kulturelli Marisha Pessl

New Yorkissa asuva 36-vuotias kirjailija on kotoisin Pohjois-Carolinasta. Kirjailija luonnehtii lapsuuttaan luovaksi. Hän oli pikkutyttö, joka näytteli, sepitti tarinoita ja kirjoitti muun muassa kauhutarinoita.

Yliopistossa Pessl opiskeli elokuva- ja televisioalaa, käsikirjoittamista ja kirjallisuutta.

Valmistuttuaan hän työskenteli New Yorkissa tilintarkastus- ja konsulttiyhtymässä ja käytti vapaa-aikansa esikoisromaanin kirjoittamiseen. Vuonna 2006 ilmestyneestä teoksesta *Special Topics in Calamity Physics* tuli hänen läpimurtonsa. Kirjaa on käännetty yli 30 kielelle. Toinen romaani *Night Film* ilmestyi tänä vuonna ja käännettiin nopeasti myös suomeksi nimellä *Yönäytös*.

Pessl nimeää vaikutteidensa lähteiksi paitsi Agatha Christien ja Mark Twainin myös David Lynchin, Woody Allenin ja Truman Capoten sekä brittiläisen kuvataiteilija Damien Hirstin.

Marisha Pessl sanoo lukevansa korkeakulttuuria ja populaaria kirjallisuutta. Rikoskirjailijoista ovat tehneet vaikutuksen niin Patricia Cornwell kuin Dashiell Hammett ja James Ellroy.

Kirjailija lukee nykyään enemmän tietokirjoja kuin kaunokirjallisuutta. Seuraavaa romaaniaan varten hän on tutustunut muun muassa Brasiliassa käsitteleviin tietoteoksiin, muttei halua paljastaa enempää tulevasta rikoskirjastaan.